

Tisztelt Igazgató!

Oktatási jogok biztosaként számos jelzést kaptam a 2016. február 29-re közösségi portálon szerveződő „Nem leszek suliban” néven indított megmozdulással kapcsolatban. E jelzések szerint pedagógusok kérik arra a szülőket, hogy ne vigyék iskolába gyermekeiket, vagy ha mégis, akkor a gyermekek kockás ingben menjenek. További jelzés, hogy az eseményre az iskolai faliújságon kell feliratkozni annak, aki jön és annak is, aki nem.

Magyarország Alaptörvénye szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ez a jog megilleti a pedagógust, a szülőt és a gyermeket egyaránt, gyakorlásának nincs életkori korlátja.

Fontos eleme ennek az alkotmányos alapjognak, hogy önkéntesen gyakorolható. Az önkéntesség éppen az iskolában a leginkább védendő eleme e jognak, hiszen ez egy hierarchikus viszonyokra épülő közösség. Tagjai: tanulók, szülők, pedagógusok, intézményvezetők és fenntartók, e csoportok egymással külön-külön is kapcsolatban állnak. E kapcsolatokra jellemző a kölcsönös függőségi viszony, mindez jelentős hatással van a jogok érvényesülésére. Az iskolában egyrészt az igazgatónak és a tanároknak, másrészt a tanulóknak a pozíciója nem egyenlő, a tanulók az iskolai nevelés és oktatás számos területén az iskolai vezetéstől és a pedagógusoktól függőségi viszonyban vannak. Nem hagyható figyelmen kívül az iskolai közösség zártságának hatása sem, hiszen e közösségben az oktatási szereplők kötelezően és egymásra utaltan vesznek részt. Fontos szempont az is, hogy az oktatási szereplők egy csoportja kiszolgáltatottabb a többinél. A gyermekek, tanulók - különösen az általános iskolások - kevésbé tudják jogaikat érvényesíteni, tehát védtelenebbek a jogsértésekkel szemben.

A köznevelési törvény mind az iskola, mind a tanár oldalán kötelezettségként fogalmazza meg, hogy tájékoztatása tárgyilagos és többoldalú legyen anélkül, hogy saját álláspontja elfogadására kényszerítené a gyermekeket.

A tanulót és a szülőt nem érheti hátrány politikai meggyőződése, annak jogszerű kinyilvánítása vagy az attól való tartózkodás miatt. Ilyen jogsértő helyzetet idéz elő például, ha a faliújságon vagy az iskolában szokásos módon nyilvánosságra hozzák, hogy ki vesz részt és ki nem vesz részt a megmozduláson. Jogsértés lehet bármilyen listázás azokról, akik kockás ingben jelennek meg vagy azokról, akik nem. A tanuló és a szülő nem hozható olyan helyzetbe, amely politikai meggyőződésének feltárására vagy nézeteivel ellentétes cselekvésre készíti, vagy arra, hogy véleménye jogszerű kinyilvánításától tartózkodjon. Késztetésnek minősül az is, ha a tanuló vagy a szülő alappal tarthat attól, hogy hátrány éri azért, mert valamit tesz, vagy nem tesz.

Arra kérek minden fenntartót és intézményvezetőt, hogy a mindannyiunk számára fontos demokratikus értékek érvényesülését biztosítsák az iskolákban.

Budapest, 2016. február 24.

Dr. Aáry-Tamás Lajos
oktatási jogok biztosa